

اهمیت پیوند قلبی با معبود در زندگی روزمره

در اعماق وجود هر انسان، نیازی ژرف به ارتباط با آفریدگار خویش نهفته است. این ارتباط روحانی که با پدیده‌ای به نام عبادت ابراز می‌شود، بیانگر درجه باور و ایمان ما به خداوند متعال است. وقتی این باورمندی شالوده‌ای محکم دارد، عبودیت ما اوج می‌یابد. اما چنانچه اساس این ایمان دچار سستی شود، اساس عبادت نیز تحلیل می‌رود و بدون شک، راه اتصال قلبی با خدا چیزی جز عمل برای تقویت این عبادت نیست.

در سوره یاسین، آیه ۶۰ بیان می‌شود: **اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يَا بَنِي اٰدَمَ اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ اِنَّهٗ لَكُمۡ عَدُوٌّ مُّبِیْنٌ**؛ آیا با شما عهد نکردم ای فرزندان آدم که شیطان را نپرستید، که او برای شما دشمن آشکاری است؟

آیات الهی بیانگر این حقیقت هستند که کسانی که آیات خداوند را انکار می‌کنند، درواقع با از دست دادن ارتباط قلبی خود با پروردگار، باورهای خویش را تضعیف کرده‌اند. آنانی که به زبان مدعی ایمان به خداوند هستند اما در عمل، گرفتار گناه و مصیبت‌اند، نشانه روشنی از قطع اتصال با خدای متعال را به نمایش می‌گذارند. آغاز این فروپاشی پیوند، زمانی است که بندگان به اعمالی سرگرم می‌شوند که مطلوب خداوند نیست. این بی‌توجهی به خواسته‌های خداوند به معنای حقیقی حضورنداشتن او در زندگی روزمره ماست. این درحالی است که در زیربنای وجودی هر فرد، عشق نهادینه به خدا وجود دارد که به نوعی پیمانی قدسی میان بنده و معبود تلقی می‌شود. یک عهد الهی که زمانی پیش‌تر، ما با آگاهی کامل آن را پذیرفته‌ایم. خدای نکرده اکنون درحال فراموش شدن است. شکستن این عهد الهی یعنی ابراز تمایل کردن به آنچه خداوند از آن بیزاراست و این یکی از بزرگ‌ترین خیانت‌ها به عهدی است که ما بسته‌ایم. حضرت امیرالمؤمنین^(ع)، در حکمتی ژرف، بیان کرده‌اند که باید از گناه نه به خاطر ذات گناه بلکه به این دلیل دوری جست که گناه در محضر خداوند رخ می‌دهد و فرد مؤمن از این حقیقت شرمسار می‌شود و حیا کردن از محضر الهی، او را به سوی توبه می‌کشاند. عشق واقعی به خدا به این معنی است که هرگز رضایت نخواهیم داد در مقابل دستورات معبود خویش ایستادگی کنیم.

پیامدهای آنچه اتصال قلبی را تضعیف می‌کند، اغلب در چهره اعمال غیرمعنوی و گناهان و بعضی اوقات حتی اعمال جنایتکارانه نمود می‌یابد. تجربیات تاریخی نشان داده‌اند کسانی که به‌ظاهر ایمانی پرشکوه داشتند، با از دست دادن پیوند خود با خداوند، به ستمگرانی مانند شمر و یزید بدل شدند که روزی مؤمن به نظر می‌رسیدند اما بعدها قاتلان خاندان پیامبر^(ص) شدند. رشته‌ای که انسان را به خدای خویش پیوند می‌زند، همانا ارتباط قلبی است که باید محافظت و نگهداری شود. این اتصال روحانی که می‌توان آن را سرمایه‌ای بزرگ برای هر انسانی دانست، بایسته است که با اصول و دقت مستمر، تقویت و حفظ شود؛ زیرا هر لغزشی ممکن است این پیوند پیمانی را برهم زند. درواقع این تذکر، فراخوانی است به بازاندیشی و جست‌وجوی عمیق در روابط ما با خالق هستی و باید بکوشیم اتصال قلبی مان به خداوند بی‌پایان باشد و از هرآنچه سبب فاصله افتادن بین ما و او می‌شود، دوری کنیم و این نهیب، دعوتی است به بازبایی آن عهد الهی که شاید از خاطرمان رفته باشد. اما همچنان می‌تواند راهنمایی برای یک زندگی پرمعنا باشد.!

برگرفته از خطبه‌های نمازجمعه مشهد

تنظیم: حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

اشارات

میوه شیرین صبر

طیبه اشرفی^(۱) اگرچه صبر تلخ است. بنابر آموزه‌های روایی، ما میوه آن شیرینی و فتح و ظفر است؛ چنان‌که قرآن کریم صابران را بشارت می‌دهد و روایات برای آن‌ها اجر و پاداش عظیم وعده داده‌اند.

پیامبر خدا^(ص) می‌فرماید: «همانا پیروزی با صبر همراه است و گشایش با گرفتاری، و بی‌گمان با هر دشواری، آسانی است».

امام علی^(ع) فرموده‌اند: «هرکه بر مرکب شکیبایی نشیند، به خط پایان پیروزی رسد».

و از رسول خدا^(ص) است که فرمودند: «با شکیبایی، انتظار گشایش می‌رود و کسی که پیوسته دری را بکوبد[عاقبت] آن در به رویش باز می‌شود».

امیرالمؤمنین^(ع) در جایی دیگر، درباره آثار صبر برای انسان می‌فرماید: «شکیبایی، کلید رسیدن [به مطلوب] است و کامیابی، فرجام کسی که شکیب ورزد».

پیامبر خدا^(ص) هم با اشاره به گنجی که در سختی‌ها و ابتلائات برای انسان صبور نهفته است، فرموده‌اند: «از مؤمن ناشکیبی او در برابر بیماری‌ها تعجب می‌کنم؛ اگر می‌دانست که بیماری او برایش چه توبایی دارد، هرآینه دوست داشت که پیوسته بیمار باشد تا آن‌گاه که پروردگارش را ملاقات کند».

امام صادق^(ع) نیز می‌فرماید: «مصیبتی را که نعمت شکیبایی دربرابر آن به تو داده شده است و به سبب آن، مستوجب ثواب الهی هستی، هرگز مصیبت به‌شمار میاور، بلکه مصیبت آن است که مصیبت زده بر اثر ناشکیبی به هنگام آمدن مصیبت، از اجر و ثواب آن محروم شود».

امام علی^(ع) در وصف پرهیزکاران فرموده‌اند: «چند صباحی شکیب ورزیدند و درپی آن به آسایشی طولانی دست یافتند».

روایات درباره صبر جمیل و پسندیده نیز تصریحاتی دارند؛ چنان‌که امام باقر^(ع) در پاسخ به سؤالی درباره ویژگی‌های شکیب نیکو فرمودند: «شکیبی که در آن نزد مردم، شکوه نمی‌کند».

امیرالمؤمنین^(ع) می‌فرماید: «اگر شکیبایی کنی، مقدرات الهی بر تو جاری می‌شود و ماجور خواهی بود و اگر ناشکیبی کنی، بازهم مقدرات خداوند بر تو جاری می‌شود اما تو گناهکار خواهی بود».

امام علی^(ع) همچنین بر صبر هنگام محنت، تأکید می‌کنند و درباره چاره آن می‌فرمایند: «همانا گرفتاری‌ها را نهایی است که ناگزیر در آنجا پایان می‌پذیرند، پس هرگاه یکی از شما گرفتار مصیبتی شد، باید در برابر آن سر خود را پایین بیاورد[تسلیم و شکوبا شد] تا بگذرد؛ چه هرگاه گرفتاری‌ها روی آورند، چاره‌اندیشی، آن‌ها را ناخوشایندتر می‌کند».

(بحارالأنوار، ۵۷/۹۵/۷۱)

شکر

شاهرام NEWS IR
۲۳ شهریور ۱۴۰۲
شماره ۱۴۰۲

۱۴

مهر

بررسی جلوه‌های صیانت از دستاوردهای عاشورا در سیره امام سجاد^(ع)

خالق حماسه اشک، طراح نرم‌ترین مبارزه تاریخ

آمنه مستقیمی! اگرچه مشیت الهی بر آن بود که نام مبارک حضرت زین‌العباد، امام سجاد^(ع)، در فهرست شهدای کربلا نباشد و آن وجود مقدس، زنده از آن ماجرای نیم‌روز بیرون بیایند اما مأموریت عاشورایی ایشان کم از شهادت نبود و مروری هرجند مختصر بر زندگی حضرت، ثابت می‌کند اگر نبود جهاد تبیین دست بردن ایشان به سلاح دعا، راه‌اندازی حماسه اشک و نهضت تربیت شاگرد از میان غلامان، بی‌تردید عاشورا این‌گونه در تاریخ‌سازی و روشنگری یکه‌تازی نمی‌کرد. به مناسبت فرارسیدن سالروز شهادت آن امام همام^(ع) و در بررسی جلوه‌هایی از برکات امامت ایشان، با حجت‌الاسلام والمسلمین حسین جوشقانیان، مدیر مؤسسه روایت سیره شهدا و کارشناس مذهبی، گفت‌وگو کرده‌ایم.

گفت‌وگو

امامت در خفقان

مقطع زندگانی امام سجاد^(ع)، در یک دوران بسیار خفقان‌آمیز و سخت از ناحیه بنی‌امیه واقع شده‌است که بخشی از آن دردوران یزید ملعون و بخشی‌هایی نیز در دوران مروان و مروانیان بود که کار را سخت‌تر هم می‌کرد! اما حضرت زین‌العابدین^(ع) باوجود همه این فشارها و سختی‌ها، در راستای تداوم خط عاشورا و گسترش پیام قیام حسینی، صیانت کردند و اجازه ندادند آن قیام و دستاوردهایش آسیب ببیند.

پذیرش مأموریت اسارت

کار امام سجاد^(ع) اگر با ایثار حضرت سیدالشهدا^(ع) برابری نکند اما بعد از آن حضرت، بزرگ‌ترین کار را ایشان انجام دادند؛ حضرت زین‌العابدین^(ع) بنابر مشیت الهی، مأموریت به اسارت رفتن را برعهده داشتند و باید همه آن اتفاقات تلخ را از نزدیک می‌دیدند و درعین‌حال با مدیریت، اصول و مبانی پیام عاشورا را ابلاغ و حفظ می‌کردند و به جامعه آن روز و نسل‌های بعد می‌رسانند.

سختی کار فرهنگی بدون همراهی مردم

این خیلی سخت‌تر است که امامی به جای آنکه با شمشیر بجنگد، بنابر اراده الهی کار سخت تحمل اسارت را بپذیرد؛ امام سجاد^(ع) واقعا رسالتی سنگین برعهده داشتند و به خوبی از عهده آن برآمدند. ایشان می‌فرمودند: «در کل مدینه ومکه، بیست نفر را پیدا نمی‌کنید که ما اهل بیت^(ع) را دوست داشته باشند!» این سخن حضرت، سختی کار امامت در آن شرایط مسموم و خفقان‌آمیز را به خوبی نشان می‌دهد.

حجت‌الاسلام والمسلمین جوشقانیان: امام سجاد^(ع) در دعا‌های متنوع صحیفه سجادیه همچون مکارم‌الاخلاق، نحوه ارتباط با خدا و آنچه نیاز انسان است، بیان کردند و شخصیت‌های ممتازی را پرورش دادند

انتخاب سلاح دعا برای تبیین و روشنگری

محبت مردم، امری دلی است که امام سجاد^(ع) در امامت خویش از آن بی‌بهره بودند و درکنار ستم خلافت و ممانعت از نزدیک شدن مردم به امام و هدایتگری ایشان، دل‌های مردم بسیار مشکل می‌کرد اما با همه این مشکلات و موانع، امام سجاد^(ع) بهترین شگرد را برای حفظ معارف اسلام ناب در پیش گرفتند و زبان دعا را برگزیدند و با صحیفه سجادیه و دیگر ادعیه، آفق روشن حیات را پیش‌روی امت گشودند.

مبارزه نرم فرهنگی

البته امام سجاد^(ع) به دلیل کارشنکی و فشارهای دستگاه حاکم در مبارزه نرم تدابیر دیگری هم در پیش گرفتند؛ ایشان نزدیک به هزار غلام خریدند و تربیت و سپس آزاد کردند. این چنین، پیش‌نیاز دانشگاه فرهنگی امام باقر^(ع) و امام صادق^(ع) را ایجاد و برای رقم خوردن آن نهضت علمی فرهنگی زمینه‌سازی کردند. امام سجاد^(ع) چهره‌های ممتازی را تربیت کردند که در آن شرایط ظلمانی که اجتماع سه چهارنفره هم ممنوع بود، تحت تعلیم خود ایشان قرار گرفتند و آزاد شدند و به دور از دیدگان دستگاه حاکم، به نشر معارف اهل بیت^(ع) پرداختختند.

بررسی جلوه‌های صیانت از دستاوردهای عاشورا در سیره امام سجاد^(ع)

خالق حماسه اشک، طراح نرم‌ترین مبارزه تاریخ

آمنه مستقیمی! اگرچه مشیت الهی بر آن بود که نام مبارک حضرت زین‌العباد، امام سجاد^(ع)، در فهرست شهدای کربلا نباشد و آن وجود مقدس، زنده از آن ماجرای نیم‌روز بیرون بیایند اما مأموریت عاشورایی ایشان کم از شهادت نبود و مروری هرجند مختصر بر زندگی حضرت، ثابت می‌کند اگر نبود جهاد تبیین دست بردن ایشان به سلاح دعا، راه‌اندازی حماسه اشک و نهضت تربیت شاگرد از میان غلامان، بی‌تردید عاشورا این‌گونه در تاریخ‌سازی و روشنگری یکه‌تازی نمی‌کرد. به مناسبت فرارسیدن سالروز شهادت آن امام همام^(ع) و در بررسی جلوه‌هایی از برکات امامت ایشان، با حجت‌الاسلام والمسلمین حسین جوشقانیان، مدیر مؤسسه روایت سیره شهدا و کارشناس مذهبی، گفت‌وگو کرده‌ایم.

راه‌اندازی حماسه اشک

اقدام مهم دیگر امام، برانگیختن احساسات و عواطف مردم از طریق گریه و بیان معارف و حقیقت عاشورا از طریق تأثیر بر عواطف مردم بود، برای مثال ایشان با دیدن آب یا طفل شیرخوار، می‌گریستند و چون مردم از چربی این گریه و حزن می‌پرسیدند، حضرت از وقایع کربلا و آنچه در عاشورا بر حضرت سیدالشهدا^(ع) و اهل بیت ایشان رفته بود، سخن می‌گفتند و در آن شرایطی که اقامه عزایه سبک و سیاقی که مادراریم ممکن نبود، با این روش مردم را منقلب و ذهن آن‌ها را بیدار می‌کردند. حضرت سیدالساجدین^(ع) یا گریه و حماسه اشک، یاد عاشورا را زنده نگاه داشتند و از این رو، بهترین گریه‌کنندگان عالم شناخته می‌شوند که گریه را به خدمت بیان حقیقت بزرگ‌ترین اتفاق عالم درآوردند.

پرورش شخصیت‌های ممتاز در مدرسه دعا

اهل بیت^(ع) معارف و حقایق عالم را در قالب دعا معرفی می‌کنند. امام سجاد^(ع) در دعا‌های متنوع صحیفه سجادیه همچون مکارم‌الاخلاق، نحوه ارتباط با خدا و آنچه نیاز انسان است، بیان کردند و در بستر تربیتی دعا، شخصیت‌های ممتازی مثل ابوحزمه ثمالی را پرورش دادند. چه دعای کمیل حضرت امیرالمؤمنین^(ع)، چه صحیفه سجادیه و چه دعای عرفه امام حسین^(ع) درکنار مناجات و تضرع و رازونیز با خدا، آموزه‌های ممتازی را عرضه کرده است که از زندگی انسان در ابعاد مختلف گره‌گشایی می‌کند.

هزینه سنگین همراهی نکردن با امام سجاد^(ع)

چند حرکت در زمان امام سجاد^(ع) شکل گرفت که چون عنصر مهم معیت و همراهی با امام معصوم را نداشت، هزینه‌های سنگینی را بر جامعه شیعی و اسلامی تحمیل کرد؛ سه قیام بعد از کربلا علیه یزید شکل گرفت، نخست قیام توأبین، دیگری قیام مختار و سوم، واقعه حره(قیام مردم مدینه). در این سه قیام حدود ۴۰ هزار نفر کشته شدند که نشان می‌دهد تعداد سپاهیان ۱۰۰ تا ۱۲۰ هزار نفر بوده است! این درحالی است که کل لشکر عمر سعد ۳۰ هزار نفر بودند و اگر مردم با سیدالشهدا^(ع) همراهی می‌کردند، آن جنایات رخ نمی‌داد.

درس بزرگ امام سجاد^(ع) برای امروز

چون مردم بهنگام و در معیت امام عمل نکردند، به نتیجه نرسیدند؛ امروز هم اگر حرکت اجتماعی ما در معیت و همراهی با امام نباشد، به نتیجه و ثمر نمی‌رسد. وقتی رهبر جامعه اسلامی بر تولید نسل و «مامی توانیم» تأکید می‌کنند، اگر ما این نگاه و آفق را همراهی نکنیم، ممکن است دچار همان هزینه‌های سنگین شویم. در عرصه بین الملل، نظام سلطه بر ما غلبه کند و ضعیف شویم، با نگاهی به کتاب «انسان دویست و پنجاه ساله» رهبر معظم انقلاب، می‌توان دریافت که باید حواسمان باشد که عمل اجتماعی و گفتمان ما با نگاه امام امت همراه و سازگار باشد و این آموزه‌ای بزرگ از حیات امام سجاد^(ع) برای همه تاریخ است.